

आज दिवस असणार खास; आकाशात दिसणार निळा चंद्र!

मुंबई : १९ ऑगस्ट रोजी संपूर्ण देशभर रक्षाबंधनाचा सण उत्साहात साजरा केला जाईल. योगायोगाने याच दिवशी आकाशातील चंद्रही सर्वात मोठा आणि अधिक तेजस्वी दिसणार आहे. यालाच 'सुपर ब्लू मून' असे म्हटले जाते. याला स्टर्जन मून असेही म्हटले जाते. आकाशात चंद्राचे हे मनोहारी रूप पाहणे म्हणजे सर्वांसाठी अनोखी पर्वणी ठरणार आहे. चंद्राची पृथ्वीभोवतीची भ्रमण कक्षा लंबवर्तुळाकार असल्याने पृथ्वी व चंद्र अंतर कमी-अधिक होत असते. नेहमी हे अंतर सरासरी ३ लाख ८५ हजार किलोमीटर असते. या श्रावणी पौर्णिमेला चंद्र मकर राशीतील श्रवण या नक्षत्राजवळ रात्रभर पाहता येईल. ब्लू मून का म्हणतात ?

'ब्लू मून' ही एक खगोलीय घटना आहे. जेव्हा एकाच महिन्यात दोन पौर्णिमा असतात तेव्हा दुसऱ्या पौर्णिमेला किंवा एका हंगामात चार पौर्णिमा असतात तेव्हा तिसऱ्या पौर्णिमेला 'ब्लू मून' असे म्हणतात. जेव्हा चंद्र त्याच्या कक्षेत पृथ्वीच्या सर्वात जवळ असतो तेव्हा त्याला 'सुपरमून' म्हणतात. या स्थितीत चंद्र सामान्य पौर्णिमेच्या चंद्रापेक्षा १४ टक्के मोठा आणि ३० टक्के अधिक तेजस्वी दिसतो. तसेच दर २.५ वर्षांनी एक कॅलेंडर वर्षात १३ वी पौर्णिमा असते. या पौर्णिमेला ब्ल्यू मून म्हटले जाते. हा दिवस येत्या १९ ऑगस्ट रोजी येत आहे. गत वर्षी ब्लू मून ३० ऑगस्ट २०२३ रोजी होता. ब्ल्यू मून दर दोन ते तीन वर्षांनी येतो. आता पुढील ब्ल्यू मून ३१ मे २०२६ रोजी होणार आहे.

किती वाजता पाहता येणार ?
१९ ऑगस्टला रक्षाबंधनाच्या दिवशी संध्याकाळी ६:५६ वाजता चंद्रोदय होईल आणि दुसऱ्या दिवशी सकाळी चंद्रास्त होईल. रात्री ११:५५ वाजता चंद्र सर्वात मोठा आणि तेजस्वी दिसणार आहे. त्या त्या ठिकाणचे हवामान आणि दृश्यमानता यानुसार खगोलप्रेमींना चंद्राचे 'सुपर ब्लू मून' हे रूप पाहता येईल.

२१ ऑगस्टला आझाद मैदानात दलित संघटनांचे एकता धरणे

मुंबई : अनुसूचित जाती, जमातींचे उप वर्गीकरण करण्याच्या सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या वादग्रस्त निकालाच्या निषेधार्थ उत्तर भारतातील अनेक दलित संघटनांनी येत्या बुधवारी २१ ऑगस्ट रोजी ' भारत बंद ' ची हाक दिली आहे. त्याला महाराष्ट्रातील आंबेडकरवादी संघटनांनी प्रतिसाद दिला असून त्यासाठी जोरदार तयारी जिल्हा - जिल्हात सुरू झाली आहे. मुंबईत ' आंबेडकरवादी भारत मिशन ' तर्फे भारत बंदच्या दिवशी आंदोलनाच्या पूर्वतयारीसाठी दलित संघटनांची एक बैठक आज मुंबईतील प्रेस क्लब मध्ये आयोजित करण्यात आली होती. त्यात २१ ऑगस्ट

रोजी दुपारी १ वाजता आझाद मैदानात ' दलित एकता धरणे ' आयोजित करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. ही माहिती बैठकीचे निमंत्रक दलित पंथरचे नेते सुरेश केदारे आणि ज्येष्ठ पत्रकार दिवाकर शेजवळ यांनी एका पत्रकाद्वारे दिली.

या बैठकीला रिपाईं (सेक्युलर) चे अध्यक्ष श्यामदादा गायकवाड, बहुजन रिपब्लिकन सोशलिस्ट पार्टीचे अध्यक्ष ड. डॉ. सुरेश माने, ज्येष्ठ रिपब्लिकन नेते सयाजी वाघमारे, ज्येष्ठ पत्रकार सुनील खोबरागे, समाजवादी पार्टीचे राज्य महासचिव राहुल गायकवाड, ड. जयमंगल धनराज, सतीश डॉंगरे, पीपल्स रिपब्लिकन पार्टी

तासगाव : महाराष्ट्रासह कर्नाटकातील लाखो भाविकांचे श्रद्धास्थान असणाऱ्या तासगाव तालुक्यातील वायफळे येथील सिद्धेश्वर मंदीरास 'क' वर्गाचा दर्जा मिळाला आहे. जिल्हा नियोजन समितीच्या बैठकीत याबाबतचा निर्णय झाला. गावातील कृष्णदेव (लाला) पाटील यांनी याबाबत माजी खासदार संजय पाटील व युवा नेते प्रभाकर पाटील यांच्याकडे पाठपुरावा केला होता. या पाठपुराव्यामुळे ग्रामस्थांच्या मागणीला यश आले आहे. मंदीरास 'क' वर्गाचा दर्जा मिळाल्याने शासनाचा अतिरिक्त निधी मिळण्याचा मार्ग सुकर झाला आहे. वायफळे येथील सिद्धेश्वराची यात्रा वर्षातून दोन वेळा भरते. दसऱ्यात दररोज या यात्रा भरतात. मात्र यातील चैत्रात भरणी यात्रा महत्त्वाची मानली जाते. १४२६ साली वायफळेची स्थापना झाली, असे सांगितले जाते. त्याकाळी बाभुळगाव येथून काहीजण येथे आले. त्यावेळेपासूनच या यात्रेस सुरुवात झाली. येथील सिद्धेश्वरचे मंदिर प्राचिन आहे. या मंदीरात सिद्धेश्वराबरोबर जोगेश्वरीची मूर्ती आहे. जागृत व नवसाला पावणारे

देवस्थान म्हणून या मंदीराची ख्याती आहे. येथील सिद्धेश्वराच्या यात्रांना शेकडो वर्षांची परंपरा आहे. या मंदीरात दररोज पहाटे ५.३० वाजता देवाची आरती होते. तर प्रत्येक रविवारी संध्याकाळी धूप, आरती केली जाते. त्यानंतर आरती खंडोबाकडे भेटीसाठी नेली जाते. हा मान गावातील चौभार समाजाकडे आहे. या मंदीरात सिद्धेश्वर, जोगेश्वरी या देवांबरोबरच गणपती, नागोबा, मारुती, राधा, कृष्ण या देवांचाही मूर्ती आहेत. हा देव नवसाला पावतो, अशी ख्याती असल्याने अनेकजण यात्रेच्यावेळी मंदीरात नाराजांचे तोरण बांधतात. तर बरेच लोक

दंडस्थानही घालतात. या देवाची चैत्र शुद्ध पौर्णिमा हस्त नक्षत्रावर यात्रा भरते. यात्रेदिवशी पहाटे मंदीरात देवाची आरती केली जाते. दुपारी १२.३० वाजता देवाची पालखी निघते. गुलाल, खोबऱ्याची उधळण या पालखीवर केली जाते. हजारो भाविक या पालखी सोहळ्यावेळी उपस्थित असतात. पालखी नेण्याचा मान गावातील भ. पा. मळ्यातील लोकांचा असतो. तर पालखीसमोर मोठी सासनकाठी धरण्याचा मान गावातील येसापाच्या वाड्यातील लोकांचा असतो. तर गावातील डबरी समाज हातात डबर घेऊन पालखीसमोर असतो. या समाजातील लोक रात्री पौराणिक

कथा सांगून जागर घालतात. हा देव विंग (ता. कराड) येथील भाविकांचा कुळस्वामी आहे. त्यामुळे वर्षातील दोन्ही यात्रेस विंग भागातील हजारो भक्तगण वायफळे येथे हजेरी लावतात. रम्यान, दुपारी १२.३० ला निघालेली पालखी खंडोबाच्या भेटीला जाते. ही पालखी दुपारी खंडोबाला तर रात्री कळेश्वराच्या मंदीरातील महादेवाला भेटण्यासाठी नेली जाते. यात्रेदरम्यान रात्री देशिंग, खरशिग (ता. कवठेमहांकाळ) येथील अनेकजण व गावातील मानकीर दिवड्या लावतात. याशिवाय अश्विन शुद्ध प्रतिपदेच्या मुहूर्तावर मंदीरात घटस्थापना केली जाते. या

घटस्थापनेच्यानिमित्ताने गावातील लोक निरंकार उपवास करतात. शिवाय दसऱ्यात होणाऱ्या यात्रेत हरी जागरदिवशी (आष्टमी) यमगावाडी (ता. तासगाव) येथील मयावा देवस्थानची धूप, आरती आल्यानंतर सिद्धेश्वराची पालखी मंदीरातून बाहेर पडते. यानंतर यमगावाडी येथील भाविकांचा पालखीसमोर वडाच्या झाडाखाली गज नृत्याचा कार्यक्रम होतो. त्यानंतर ही पालखी खंडोबाला भेटण्यासाठी जाते. पालखी सोहळ्यादरम्यान अर्धवटपणे गुलाल व खोबऱ्याची उधळण केली जाते.

यात्रेच्या निमित्ताने गावातील रस्ते गुलालाने न्हाऊन निघतात. रस्त्याच्या दुतर्फा विविध प्रकारचे स्टॉल उभारले जातात. मंदीरावर आकर्षक विद्युत् रोषणाई केली जाते. हजारो भक्तांचे श्रद्धास्थान असणाऱ्या या देवाची यात्रा शांततेत पार पडते. या देवाची पूजा, अर्चा करण्याचा मान गावातील गुव समाजाकडे आहे. या मंदीरास 'क' वर्गाचा दर्जा मिळवा, अशी गावकऱ्यांची मागणी होती. गावातील कृष्णदेव (लाला) पाटील यांच्या माध्यमातून माजी खासदार संजय पाटील व प्रभाकर पाटील यांच्याकडे यासाठी पाठपुरावा सुरू होता.

मांजरवाडी येथे बिबट्या जेरबंद

नारायणगाव : मांजरवाडी येथे शिंदे मळा शिवारात बबूश्या थोरात व विठ्ठल शिंदे यांच्या घराजवळ एका बिबट्या मादीला आज पहाटे पिंजऱ्यामध्ये जेरबंद करण्यात वन विभागाला यश आले आहे. येथील कॉंबड्यांच्या शेडमध्ये काही दिवसांपूर्वी घुसून बिबट्याने वीस कॉंबड्या ऐन श्रावण महिन्यात फस्त केल्या होत्या.

त्याच ठिकाणी यापूर्वी अनेक पाळीव प्राण्यांवरही बिबट्याने हल्ला केला होता. येथे दिनांक १७ रोजी पहाटे बिबट्याला जेरबंद करण्यात यश आले आहे. दरम्यान येथील शेतकरी रंगनाथ शिंदे, तंटामुक्तीचे अध्यक्ष मच्छिंद्र थेटे व ग्रामस्थ बबूश्या थोरात व सरपंच मनीषा मुळे यांनी बिबट्याला जेरबंद करण्यासाठी येथे पिंजरा लावण्याची मागणी केली होती या बिबट्याला जेरबंद करण्यासाठी वनरक्षक ज्ञानेश्वर पवार वन कर्मचारी खंडू भुजवळ, पोलीस पाटील सुशांत भुजवळ, सचिन टावरे, ग्राम सुरक्षा दलाचे जवान रामकृष्ण चोपडा तुषार टेके अक्षय थोरात आदित्य डेरे शंतनू डेरे यांनी विशेष परिश्रम घेतले. दरम्यान या बिबट्याला माणिकडोड येथील बिबट निवारा केंद्रात दाखल करण्यात आले आहे.

हिंदू पंचांगप्रमाणे श्रावणात येणारी राखी पौर्णिमा ही नारळी पौर्णिमेच्या दिवशी किंवा पौर्णिमा लागोपाट दोन दिवस असेल तर दुसऱ्या दिवशी असणाऱ्या पौर्णिमेला साजरी करतात. याच दिवसाला 'रक्षाबंधन' म्हणतात.

नारळी पौर्णिमा
श्रावण पौर्णिमेचा दिवस हा भारताच्या समुद्रकिनारी राहणारे प्रांत नारळी पौर्णिमा म्हणून साजरा करतात. समुद्र हे वरुणाचे स्थान समजले जाते. वरुण हा पश्चिमेचा दिग्पाल आहे. त्याला या दिवशी श्रीफळ अर्पण करून त्याच्याविषयी कृतज्ञता व्यक्त करण्याची हिंदू प्रथा आहे. समुद्राशी एकरूप झालेल्या आणि जीवनात अनन्यसाधारण महत्त्व असलेल्या कोळी समाजाकडून नारळी पौर्णिमेला समुद्राची पूजा केली जाते. मासेमारीसाठी सागरसंचार करणाऱ्यांनी वर्षाकालीन क्षुब्ध सागरावर जाणे थांबवलेले असते. पावसाळ्याचे सुरुवातीचे दिवस हा काळ माशांच्या प्रजननळ, म्हणून या काळात मासेमारी करत नाहीत. श्रावण पौर्णिमेस सागराला श्रीफळ अर्पण करून सागरपूजन झाले

की समुद्रात होड्या नेऊन मासेमारी सुरू होते. मासेमारी करणारे कोळी वर्षानुवर्षे हा नियम कटाक्षाने पाळत आले आहेत.

पारंपारिक नैवेद्य
नारळी पौर्णिमेच्या निमित्ताने वनवलेल्या खास नारळांच्या कर्जांचा नैवेद्य सागराला आणि बोटीला दाखवण्यात येतो. अनेक कोळी पाडयांवर रावस माश्यांचा तळलेला तुकडा देखील नैवेद्यामधे ठेवला जातो. त्यानंतर आपापल्या कोळी पाडयांवर पारंपारीक गिठे

गायली जातात. मिरवणुका काढल्या जातात. नारळ फोडण्याचा खेळ खेळला जातो. विविध स्पर्धा आयोजित केल्या जातात. कोळी स्त्रिया भरजरी कपडे घालून पारंपारीक नृत्य करतात. राखी ह्या शब्दातच रक्षण कर' - राख म्हणजे सांभाळ' हा संकेत आहे. कुठल्याही कर्तबगार, धाडसी शूरवीराने याचक, दुर्बल, वृद्ध, आजारी, अर्धहाय, अपंग व अवलांचे

मुद्रक, प्रकाशक नरेश विठ्ठल देसाई यांनी राजदंड मिडीया प्रायव्हेंट लिमिटेड, फ्लॉट नं. ५७, पवार कॉलनी, सातारासिटी, सातारा ४१५००२ करिता साहस प्रिंटर्स, ६७/बी, रामनगर, पवार कॉलनी, शाहपुरी, सातारा येथे छापून राजदंड मिडीया प्रायव्हेंट लिमिटेड फ्लॉट नंबर ५७, पवार कॉलनी, सातारासिटी, सातारा ४१५००२ येथे प्रसिद्ध केले. संपादक : नरेश विठ्ठल देसाई, दूरध्वनी - ९८३४९७३६४, ईमेल - rajdand.pune@gmail.com RNI No. : 72105, Title Code: MAHMAR17902

Printed and Published by Naresh Vitthal Desai on behalf of Rajdand Media Private Limited Plot no. 57, Pawar Colony, Sataracity, Satara 415002 and Printed at Sahash Prints 67/B, Ramnagar, Pawar Colony, Shahupuri, Satara 415002 and Published at Rajdand Media Private Limited Plot No. 57, Pawar Colony, Sataracity, Satara 415002. Editor : Naresh Vitthal Desai, Phone - 9834687364, Email - rajdand.pune@gmail.com RNI No. : 72105, Title Code: M-HM-R17902

